

УДК 377.35:371.3:004

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-218-304-309

ЛИТВИН Андрій –

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методики професійної підготовки
Університету Григорія Сковороди в Переяславі
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1400-6510>
e-mail: anlutvun@gmail.com

ОПОЛЬСЬКА Алевтина –

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії та методики професійної підготовки
Університету Григорія Сковороди в Переяславі
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5273-0748>
e-mail: alevtinaopolska@gmail.com

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ ПІД ЧАС ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Стаття присвячена актуальній проблемі формування професійної культури кваліфікованих робітників у системі сучасної професійної освіти. Наголошується, що динамічні зміни у технологіях, умовах праці та вимогах до фахівців зумовлюють необхідність впровадження інноваційних методів і підходів у процес професійної підготовки. Такі методи розглядаються не лише як інструмент підвищення професійної компетентності, а й як засіб формування етичних норм, цінностей та поведінкових моделей, що становлять основу професійної культури.

Обґрунтовано актуальність оновлення змісту і методів професійної підготовки, які мають відповідати новим вимогам до особистісних і професійних якостей працівника.

У статті детально аналізуються десять ключових інноваційних методів та підходів: інтерактивні методи навчання, проектний підхід, використання мультимедійних ресурсів, наставництво та менторинг, гейміфікація, застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), навчання на основі компетенцій, колаборативне навчання, персоналізоване навчання та створення професійних спільнот. Для кожного методу наведені приклади конкретного застосування у навчальному процесі та обґрунтовано його позитивний вплив на розвиток критичного мислення, комунікативних навичок, командної роботи, практичних умінь, відповідальності, творчого потенціалу, мотивації та здатності до самостійного навчання й безперервного професійного розвитку.

Підкреслюється, що комплексне впровадження цих інновацій сприяє підвищенню ефективності навчального процесу, дозволяє готувати висококваліфікованих фахівців, адаптованих до викликів сучасного ринку праці, та формує у них високий рівень професійної культури, що включає як фахові знання та вміння, так і ціннісні орієнтації та етичні стандарти. Стаття узагальнює переваги сучасних педагогічних інструментів для якісної підготовки робітничих кадрів.

Ключові слова: інтерактивні методи навчання, проектний підхід, мультимедійні ресурси, наставництво, менторинг, гейміфікація, інформаційно-комунікаційні технології, персоналізоване навчання.

LYTVYN Andrii –

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor, Associate Professor
of the Department of Theory and
Methodology of Vocational Training at
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1400-6510>
e-mail: anlutvun@gmail.com

OPOLSKA Alevtyna –

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor of the Department
of Theory and Methodology of Vocational Training at
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5273-0748>
e-mail: alevtinaopolska@gmail.com

INNOVATIVE METHODS AND APPROACHES TO DEVELOPING THE PROFESSIONAL CULTURE OF SKILLED WORKERS IN THE PROCESS OF VOCATIONAL TRAINING

The article is devoted to the pressing issue of developing professional culture among skilled workers within the modern vocational education system. It emphasizes that the dynamic changes in technology, working conditions, and professional requirements necessitate the implementation of innovative methods and approaches in vocational training. These methods are viewed not only as tools for enhancing professional competence but also as means for cultivating ethical norms, values, and behavioral models that form the foundation of professional culture.

The relevance of updating the content and methods of vocational training is substantiated, highlighting the need to align them with the new demands for both personal and professional qualities of workers.

The article provides an in-depth analysis of ten key innovative methods and approaches: interactive teaching methods, project-based learning, the use of multimedia resources, mentoring and coaching, gamification, the application of information and communication technologies (ICT), competency-based learning, collaborative learning, personalized learning, and the creation of professional communities. For each method, specific examples of its application in the educational process are provided, along with an explanation of its positive

impact on the development of critical thinking, communication skills, teamwork, practical abilities, responsibility, creativity, motivation, and the capacity for self-directed and lifelong professional learning.

It is emphasized that the comprehensive integration of these innovations enhances the effectiveness of the educational process, enables the training of highly qualified professionals who are adaptable to the challenges of the modern labor market, and fosters a high level of professional culture. This culture encompasses not only specialized knowledge and skills but also value orientations and ethical standards. The article summarizes the advantages of modern pedagogical tools for the high-quality training of the workforce.

Key words: interactive learning methods, project-based approach, multimedia resources, mentorship, mentoring, gamification, information and communication technologies (ICT), personalized training.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. В умовах стрімких технологічних змін, трансформації ринку праці та зростання вимог до професійних і особистісних якостей працівників, традиційні підходи до професійної підготовки кваліфікованих робітників виявляються недостатньо ефективними для формування цілісної професійної культури. Виникає гостра потреба в оновленні змісту та методів навчання, які б не лише забезпечували засвоєння необхідних знань і навичок, але й сприяли розвитку етичних норм, ціннісних орієнтацій, комунікативних здібностей, відповідальності, здатності до командної роботи та постійного самовдосконалення. Проблема полягає у необхідності ідентифікації, аналізу та впровадження таких інноваційних педагогічних методів і підходів, які б системно впливали на всі компоненти професійної культури майбутніх кваліфікованих робітників, забезпечуючи їхню конкурентоспроможність та успішну адаптацію до сучасних виробничих умов.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проведений аналіз наукових джерел, засвідчує, що формування професійної культури займалася велика кількість науковців. Формування професійної культури у специфічних галузях, таких як тележурналістика Я. Шведова, технологічна освіта Л. Чистякова, підготовка інженерів-педагогів у галузі транспорту Р. Горбатюк, О. Фендьо та офіцерів-прикордонників Т. Щеголева. Інновації в педагогіці професійної освіти вивчали А. Віноградов, Л. Красюк, Н. Кузьміна, А. Найн.

Питання розробки інноваційних технологій виховання і навчання та впровадження інноваційних методів навчання розглядаються в роботах Ю. Бистрової, Л. Кайдалової, С. Карпенчук, О. Шестопалюк та ін.

Ці дослідження створюють теоретичне підґрунтя для аналізу інноваційних методів, підтверджуючи важливість цілеспрямованого формування професійної культури та вказуючи на окремі інструменти й підходи, що можуть бути використані в освітньому процесі. Стаття узагальнює та систематизує ці напрацювання, фокусуючись на комплексному застосуванні саме інноваційних методів для підготовки кваліфікованих робітників.

Мета статті. Аналіз та обґрунтування доцільності впровадження комплексу інноваційних методів та підходів у процес професійної підготовки кваліфікованих робітників для ефективного формування їхньої професійної культури.

Виклад основного матеріалу дослідження. Формування професійної культури кваліфікованих робітників постає одним із найважливіших викликів сучасної профтехосвіти. З огляду на безперервні трансформації технологічного ланд-

шафту, умов праці та професійних стандартів, стає необхідним використання передових методик та підходів до професійного навчання. Ці методики не лише сприяють покращенню професійних знань та навичок, але й важливі для розвитку етичних принципів, цінностей та зразків поведінки, які формують основу професійної культури.

Інноваційні методи та підходи – це нові, оригінальні способи організації навчального процесу, що спрямовані на підвищення його ефективності, покращення засвоєння знань та формування професійних компетентностей. Вони включають застосування сучасних технологій, інтерактивних форм навчання, проектного підходу, використання мультимедійних ресурсів та інших нововведень, які сприяють активному залученню учнів у навчальний процес [1].

Детальніше розглянемо інноваційні методи та підходи до формування професійної культури кваліфікованих робітників під час професійної підготовки:

1. Інтерактивні методи навчання. Інтерактивні методи навчання включають такі підходи, як дискусії, мозкові штурми, рольові ігри та симуляції. Ці методи сприяють розвитку критичного мислення, комунікативних навичок та вмінь працювати в команді, що є важливими елементами професійної культури. Вони забезпечують активну участь учнів у навчальному процесі, дозволяючи їм не лише отримувати знання, а й застосовувати їх на практиці.

Таблиця 1

Інтерактивні методи навчання та приклади їх використання

Інтерактивні методи навчання	Приклад використання
Дискусії	Обговорення етичних дилем на робочому місці
Мозкові штурми	Розробка нових підходів до вирішення виробничих завдань
Рольові ігри	Імітація виробничих процесів для відпрацювання навичок взаємодії
Симуляції	Відтворення реальних виробничих ситуацій з метою навчання

Інтерактивні методи навчання є ефективним інструментом для формування професійної культури кваліфікованих робітників. Вони сприяють розвитку критичного мислення, комунікативних навичок та вмінь працювати в команді, що є важливими елементами професійної культури. Використання дискусій, мозкових штурмів, рольових ігор та симуляцій дозволяє учням не лише отримувати теоретичні знання, а й застосовувати їх на практиці, готуючи їх до реальних виробничих ситуацій. Це сприяє формуванню відповідальності, етичних норм та професійних компетенцій, що є ключовими для успішної професійної діяльності.

2. Проектний підхід. Проектний підхід передбачає організацію навчального процесу через виконання конкретних проектів, що мають практичне значення. Такий підхід дозволяє учням застосовувати отримані знання на практиці, розвивати навички планування, організації та виконання робіт, а також формує відповідальність за результати своєї діяльності. Проектний підхід сприяє розвитку творчого мислення, ініціативності та самостійності, що є важливими компонентами професійної культури.

Таблиця 2

Проектний підхід та приклади проектів

Проектний підхід	Приклад проекту
Виконання проектів	Розробка та виготовлення прототипу виробу
Спільні проекти	Співпраця з підприємствами для виконання реальних замовлень
Інноваційні проекти	Впровадження нових технологій на виробництві

Проектний підхід є ефективним методом формування професійної культури серед кваліфікованих робітників. Він дозволяє учням застосовувати теоретичні знання на практиці, розвиваючи при цьому важливі навички планування, організації та виконання робіт. Виконання проектів, особливо у співпраці з підприємствами, підвищує рівень відповідальності учнів за результати своєї діяльності та сприяє розвитку професійних компетенцій. Інноваційні проекти, що передбачають впровадження нових технологій, стимулюють творчість і інноваційне мислення, що є невід'ємною частиною сучасної професійної культури [2].

3. Використання мультимедійних ресурсів. Мультимедійні ресурси, такі як відеолекції, інтерактивні навчальні програми, віртуальні лабораторії, сприяють покращенню якості навчання за рахунок візуалізації та інтерактивності. Вони дозволяють учням краще розуміти складні концепції та технологічні процеси, що є важливим для формування професійної культури. Використання таких ресурсів робить навчальний процес більш цікавим і доступним, сприяє залученню учнів і покращує засвоєння матеріалу.

Таблиця 3

Використання мультимедійних ресурсів та приклади ресурсів

Використання мультимедійних ресурсів	Приклад ресурсу
Відеолекції	Онлайн-курси з професійних дисциплін
Інтерактивні навчальні програми	Програми для моделювання виробничих процесів
Віртуальні лабораторії	Лабораторні роботи у віртуальному середовищі

Використання мультимедійних ресурсів у навчальному процесі є потужним інструментом для формування професійної культури кваліфікованих робітників. Відеолекції, інтерактивні навчальні програми та віртуальні лабораторії забезпечують високий рівень візуалізації та інтерактивності, що полегшує розуміння складних концепцій та технологічних процесів. Це сприяє

глибшому засвоєнню знань, підвищує мотивацію до навчання і дозволяє учням практично застосовувати отримані знання. Мультимедійні ресурси допомагають створити інтерактивне та динамічне навчальне середовище, яке є необхідним для розвитку професійної культури в сучасних умовах [3, с. 16].

4. Наставництво та менторинг. Наставництво та менторинг є ефективними методами передачі знань та досвіду від старших, більш досвідчених працівників до молодших. Цей підхід сприяє формуванню професійної культури через особистий приклад та безпосереднє навчання на робочому місці.

Таблиця 4

Наставництво та менторинг та приклади програм

Наставництво та менторинг	Приклад програми
Індивідуальне наставництво	Призначення наставників для нових працівників
Груповий менторинг	Проведення групових зустрічей з експертами галузі
Онлайн менторинг	Використання платформ для дистанційного наставництва

Наставництво та менторинг відіграють важливу роль у формуванні професійної культури кваліфікованих робітників. Вони забезпечують безпосередню передачу знань і досвіду від досвідчених працівників до новачків, сприяють швидкій адаптації та інтеграції в професійне середовище. Індивідуальне наставництво, груповий менторинг та онлайн менторинг дозволяють враховувати різні потреби та обставини учнів, забезпечуючи гнучкість та ефективність навчання. Через особистий приклад наставників молоді працівники засвоюють важливі професійні та етичні стандарти, що є ключовими для розвитку професійної культури [4, с. 4].

5. Гейміфікація. Гейміфікація у навчанні передбачає використання ігрових елементів для підвищення мотивації та залученості учнів. Це можуть бути навчальні ігри, конкурси, змагання, що сприяють кращому засвоєнню матеріалу та розвитку професійних навичок.

Таблиця 5

Гейміфікація та приклади ігрових елементів

Гейміфікація	Приклад ігрових елементів
Навчальні ігри	Розробка ігор для відпрацювання технологічних процесів
Конкурси	Проведення конкурсів на кращу професійну майстерність
Змагання	Організація змагань з виконання виробничих завдань

Гейміфікація є потужним інструментом для підвищення мотивації та залученості учнів у навчальний процес. Використання навчальних ігор, конкурсів та змагань дозволяє не лише покращити засвоєння матеріалу, але й розвивати професійні навички, такі як критичне мислення, командна робота та креативність. Гейміфікація сприяє створенню активного та інтерактивного навчального середовища, де учні можуть практикувати свої вміння у реалістичних, але

безпечних умовах. Це допомагає формувати професійну культуру, підвищуючи загальну якість підготовки кваліфікованих робітників [5].

6. Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) є важливим інструментом у сучасній професійній підготовці. Використання ІКТ включає онлайн-платформи для навчання, вебіари, віртуальні конференції та хмарні сервіси для спільної роботи. Ці технології дозволяють розширити доступ до навчальних матеріалів, сприяють гнучкості навчального процесу та підтримують безперервний професійний розвиток.

Таблиця 6

Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та приклади застосування

Використання ІКТ	Приклад застосування
Онлайн-платформи для навчання	Coursera, Udemy, Khan Academy
Вебіари	Онлайн-семінари з експертами галузі
Віртуальні конференції	Участь у міжнародних конференціях в режимі онлайн
Хмарні сервіси	Google Drive, Microsoft Teams для спільної роботи

Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у професійній підготовці значно підвищує якість навчання та сприяє формуванню професійної культури. Онлайн-платформи для навчання, вебіари, віртуальні конференції та хмарні сервіси розширюють доступ до освітніх ресурсів, роблять навчання більш гнучким і доступним. Вони підтримують безперервний професійний розвиток, дозволяючи учням постійно вдосконалювати свої знання та навички. ІКТ також сприяють розвитку навичок самостійного навчання, комунікації та співпраці, що є важливими елементами професійної культури [6, с. 46].

7. Підхід до навчання на основі компетенцій. Навчання на основі компетенцій спрямоване на розвиток конкретних професійних навичок і вмінь, які потрібні для успішної роботи в певній галузі. Цей підхід включає чітке визначення компетенцій, які необхідно сформувати, та використання відповідних методів оцінювання. Наприклад, для технічних спеціальностей можуть використовуватися лабораторні роботи, практичні заняття та сертифікаційні іспити.

Таблиця 7

Підхід до навчання на основі компетенцій та приклади компетенцій

Підхід до навчання на основі компетенцій	Приклад компетенцій
Технічні навички	Володіння програмуванням певною мовою
М'які навички	Командна робота, комунікаційні навички
Управлінські компетенції	Планування проектів, прийняття рішень

Підхід до навчання на основі компетенцій є ефективним засобом підготовки кваліфікованих робітників, орієнтованих на конкретні професійні завдання. Він дозволяє учням отримувати та

вдосконалювати ті навички та вміння, які необхідні для успішної роботи в їхній професійній галузі. Чітке визначення компетенцій та відповідні методи оцінювання забезпечують цілеспрямоване і результативне навчання. Такий підхід сприяє не лише професійному розвитку, але й формуванню важливих м'яких та управлінських навичок, що є невід'ємною частиною професійної культури.

8. Колаборативне навчання. Колаборативне навчання передбачає спільну роботу учнів над завданнями і проектами, що сприяє розвитку командної роботи та взаємодії. Це може бути реалізовано через групові проекти, парне навчання та кооперативні ігри. Колаборативне навчання допомагає студентам розвивати соціальні навички, вміння ефективно спілкуватися і співпрацювати.

Таблиця 8

Колаборативне навчання та приклади завдань

Колаборативне навчання	Приклад завдань
Групові проекти	Спільна розробка бізнес-плану
Парне навчання	Виконання лабораторних робіт в парах
Кооперативні ігри	Командні завдання для розвитку стратегічного мислення

Колаборативне навчання є ефективним методом розвитку командної роботи та взаємодії серед учнів. Спільні проекти, парне навчання та кооперативні ігри сприяють розвитку соціальних навичок, комунікативних здібностей та вмінь співпрацювати. Цей підхід не лише допомагає засвоїти навчальний матеріал, але й готує студентів до реальних умов роботи, де командна робота та ефективна взаємодія є ключовими для успішного виконання професійних завдань. Колаборативне навчання формує професійну культуру, що базується на взаємоповазі, відповідальності та готовності до співпраці [5].

9. Персоналізоване навчання. Персоналізоване навчання орієнтоване на індивідуальні потреби та здібності кожного учня. Це може включати адаптивні навчальні програми, індивідуальні плани навчання та використання даних для відстеження прогресу учнів. Такий підхід забезпечує більш ефективне засвоєння матеріалу та допомагає учням досягати кращих результатів.

Таблиця 9

Персоналізоване навчання та приклади методів

Персоналізоване навчання	Приклад методів
Адаптивні навчальні програми	Використання програмного забезпечення, яке підлаштовується під рівень знань учня
Індивідуальні плани навчання	Розробка навчальних маршрутів, що враховують індивідуальні інтереси та цілі
Використання даних	Аналіз результатів учнів для корекції навчального процесу

Персоналізоване навчання є потужним підходом, який дозволяє орієнтувати навчальний процес на індивідуальні потреби і здібності кожного учня. Використання адаптивних навчальних програм, індивідуальних планів навчання

та аналізу даних про прогрес учнів забезпечує більш глибоке та ефективне засвоєння матеріалу. Такий підхід допомагає досягти кращих результатів у навчанні, сприяє розвитку особистих якостей та професійних навичок. Персоналізоване навчання дозволяє максимально врахувати індивідуальні особливості учнів, що сприяє їх професійному та особистісному зростанню, формуючи професійну культуру, засновану на самовдосконаленні та постійному розвитку [7, с. 19].

10. Створення професійних спільнот. Формування професійних спільнот серед учнів сприяє обміну знаннями та досвідом, підтримці професійних контактів і розвитку колективної професійної культури. Це може бути реалізовано через участь у професійних асоціаціях, форумах, семінарах та інших заходах, що об'єднують представників певної професії.

Таблиця 10

Створення професійних спільнот та приклади заходів

Створення професійних спільнот	Приклад заходів
Участь у професійних асоціаціях	Членство в асоціації інженерів або програмістів
Форуми та семінари	Відвідування галузевих конференцій та семінарів
Онлайн спільноти	Участь у професійних групах на платформах LinkedIn або Facebook

Створення професійних спільнот є ключовим елементом у розбудові професійної культури серед учнів. Участь у професійних об'єднаннях, на форумах, семінарах, а також в онлайн спільнотах стимулює обмін знаннями та напрацюваннями, розширення професійних зв'язків та розвиток спільної професійної культури. Це допомагає учням бути в курсі сучасних трендів та здобутків у їхній сфері, сприяє впровадженню інноваційних методів та підвищує рівень професійної майстерності. Професійні спільноти надають підтримку та мотивацію для постійного самовдосконалення, що є невід'ємною складовою успішної професійної діяльності та формування високих стандартів професійної культури.

Висновок та перспективи подальших розвідок напрямку. Таким чином, впровадження інноваційних методів та підходів до професійної підготовки кваліфікованих робітників є ключовим фактором у формуванні їхньої професійної культури. Використання інтерактивних методів, проектного підходу, мультимедійних ресурсів, ІКТ, колаборативного та персоналізованого навчання, а також створення професійних спільнот сприяє підвищенню ефективності навчального процесу, розвитку професійних навичок та етичних норм. Ці методи дозволяють забезпечити високу якість освіти та підготувати кваліфікованих фахівців, готових до викликів сучасного ринку праці. Впровадження цих методів у професійну підготовку дозволяє забезпечити високу якість освіти та підготовку висококваліфікованих фахівців, готових до викликів сучасного ринку праці.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Професійна культура в аспекті підготовки фахівців. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/3914/1/1.pdf>
2. Професійна культура майбутнього менеджера: психологопедагогічні аспекти й чинники формування. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstreamdownload/123456789/50419/1/Krupskiy_Profesiina_kultura.pdf
3. Шведова Я. В. Формування професійної культури майбутніх тележурналістів у фаховій підготовці: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Харків, 2010. 24 с.
4. Чистякова Л. О. Культурологічний підхід у розвитку екологічної культури майбутніх фахівців технологічної освітньої галузі. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. Серія: Педагогічні науки. 2020. С. 4-10.
5. Методологічні підходи до формування основ професійної культури майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/38597/Halchenko.pdf?sequence=1>
6. Горбатюк Р. М., Фендьо О. М. Основні напрями формування професійної культури майбутніх інженерів-педагогів у галузі транспорту. *Науковий вісник УНУ*. Серія: «Педагогіка, соціальна робота». Тернопіль, 2018. Випуск 33. С. 43-46.
7. Щеголева Т. Л. Формування професійної культури майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу: автореф. дис. ... канд. пед. наук. 13.00.04. Хмельницький, 2007. 19 с.

REFERENCES

1. Profesiina kultura v aspekti pidhotovky fakhivtsiv [Professional culture in the context of training specialists]. (n.d.). URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/3914/1/1.pdf> [in Ukrainian]
2. Profesiina kultura maibutnoho menedzhera: psykholopedahohichni aspekty y chynnyky formuvannia [Professional culture of the future manager: Psychological and pedagogical aspects and factors of formation]. (n.d.). URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstreamdownload/123456789/50419/1/Krupskiy_Profesiina_kultura.pdf [in Ukrainian]
3. Shvedova, Ya. V. (2010). Formuvannia profesiinoi kultury maibutnikh telezhurnalistiv u fakhovii pidhotovtsi: avtoreferat dysertatsii kandydata pedahohichnykh nauk: 13.00.04 [Formation of professional culture of future TV journalists in professional training: PhD thesis abstract]. Kharkiv. [in Ukrainian]
4. Chystiakova, L. O. (2020). Kulturolohichni pidkhidy u rozvytku ekolohichnoi kultury maibutnikh fakhivtsiv tekhnolohichnoi osvithoi haluzi [Culturological approach in the development of ecological culture of future specialists in technological education]. *Visnyk Cherkaskoho natsionalnoho universytetu imeni B. Khmelnytskoho*. Seria: Pedahohichni nauky. 4-10. [in Ukrainian]
5. Metodolohichni pidkhody do formuvannia osnov profesiinoi kultury maibutnikh vykhovateliv zakladiv doskilnoi osvity [Methodological approaches to the formation of professional culture of future preschool teachers]. (n.d.). URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/38597/Halchenko.pdf?sequence=1> [in Ukrainian]
6. Horbatiuk, R. M., & Fendio, O. M. (2018). Osnovni napriamy formuvannia profesiinoi kultury maibutnikh inzheneriv-pedahohiv u haluzi transportu [Main directions of forming professional culture of future engineering teachers in the field of transport]. *Naukovyi visnyk UNU*. Seria: Pedahohika, sotsialna robota. (33). 43-46. [in Ukrainian]
7. Shchegoleva, T. L. (2007). Formuvannia profesiinoi kultury maibutnikh ofitserv-prykordonnykiv u protsesi vyvchennia dystsyplin humanitarnoho tsyклу: avtoreferat dysertatsii kandydata pedahohichnykh nauk: 13.00.04

[Formation of professional culture of future border guard officers in the process of studying humanitarian disciplines: PhD thesis abstract]. Khmelnytskyi. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ЛИТВИН Андрій – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики професійної підготовки Університету Григорія Сковороди в Переяславі.

Наукові інтереси: підготовка майбутніх педагогів, професійно-технічна освіта, інновації в освіті.

ОПОЛЬСЬКА Алевтина – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики професійної підготовки Університету Григорія Сковороди в Переяславі.

Наукові інтереси: проблеми забезпечення якості освіти; історія становлення та перспективи модернізації і розвитку неперервної педагогічної освіти; інтеграція освіти України у Європейський освітній простір.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

LYTVYN Andrii – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Vocational Training at Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav.

Scientific interests: teacher training, vocational education, educational innovations.

OPOLSKA Alevtyna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Vocational Training at Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav.

Scientific interests: problems of ensuring the quality of education; history, prospects, and modernization of continuous pedagogical education; integration of Ukrainian education into the European educational space.

Стаття надійшла до редакції 14.03.2025 р.

Стаття прийнята до друку 26.03.2025 р.

УДК 378.147:796:001.8

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-218-309-314

ЛЕВЧЕНКО Дмитро –

аспірант спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Центральноукраїнського державного педагогічного

університету імені Володимира Винниченка

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-0216-5573>

e-mail: dlevchenko090@gmail.com

РОЛЬ ТА МІСЦЕ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглядаються теоретичні та практичні аспекти підготовки майбутніх учителів фізичної культури до науково-дослідницької діяльності. Проаналізовано сучасні підходи до формування дослідницьких компетентностей студентів у процесі професійної підготовки. Окреслено ключові компоненти науково-дослідницької компетентності майбутніх учителів фізичної культури та визначено педагогічні умови їх успішного формування. На основі аналізу наукових досліджень запропоновано шляхи вдосконалення підготовки студентів до науково-дослідницької діяльності в умовах сучасної вищої освіти України.

Метою статті є аналіз ролі та місця підготовки майбутніх учителів фізичної культури до науково-дослідницької діяльності в системі їхньої професійної освіти, а також визначення педагогічних умов формування науково-дослідницької компетентності студентів відповідного профілю.

Автором підкреслюється, що науково-дослідницька діяльність є ключовою складовою професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури, оскільки вона сприяє формуванню системного наукового світогляду, розвитку критичного мислення, здатності до аналізу та синтезу інформації, а також умінь застосовувати сучасні методи дослідження для вирішення професійних завдань. Авторське визначення поняття «підготовка майбутніх учителів фізичної культури до науково-дослідницької діяльності» сформульовано як цілеспрямований системний процес формування професійних компетентностей, що поєднує освоєння методології наукового пізнання, розвиток аналітичних і дослідницьких навичок, а також мотивацію до самостійного вивчення та вдосконалення педагогічних практик у сфері фізичного виховання, спрямованих на підвищення якості освіти та популяризацію здорового способу життя.

У статті визначено педагогічні умови ефективної підготовки: створення науково-освітнього середовища, впровадження інноваційних методів навчання, інтеграція дослідницького компонента в усі аспекти підготовки, забезпечення системності та індивідуалізації процесу. Практична реалізація цих умов передбачає залучення студентів до наукових гуртків, конференцій, педагогічної практики, що дозволяє апробувати теоретичні знання та розвинути дослідницькі вміння. Досвід провідних закладів освіти України та світу підкреслює ефективність міждисциплінарного підходу, який інтегрує знання з різних галузей для комплексного вирішення професійних завдань.

У висновках наголошено, що підготовка майбутніх учителів фізичної культури до науково-дослідницької діяльності є невід'ємною частиною їхньої професійної освіти, що забезпечує готовність до інновацій і самовдосконалення.

Ключові слова: науково-дослідницька діяльність, учитель фізичної культури, професійна підготовка, дослідницька компетентність, освітній процес.

LEVCHENKO Dmytro –

postgraduate student specialty

011 Educational, pedagogical sciences

of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State

Pedagogical University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-0216-5573>

e-mail: dlevchenko090@gmail.com